

Quickscan Flora- en faunawet Weusthag, Hengelo

Definitief

Opdrachtgever:

Gemeente Hengelo
De heer P. Bergakker
Postbus 18
7550 AA HENGELO
T 074-2459876
F 074-2459334
E p.bergakker@hengelo.nl
I www.hengelo.nl

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 5103

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
Gerard Lubbers	Sharon Boekhout	31-5-2011

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. SITUATIE EN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Voorgenomen ontwikkelingen.....	3
3. NATUURWETGEVING	4
3.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna.....	4
3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	4
3.3 Omgevingsvisie Overijssel	4
4. METHODE.....	6
4.1 Bureauonderzoek.....	6
4.2 Terreinbezoek.....	6
5. BESCHERMDE SOORTEN	7
5.1 Flora	7
5.2 Grondgebonden zoogdieren	8
5.3 Vleermuizen.....	9
5.4 Vogels.....	10
5.5 Amfibieën, reptielen en vissen	12
5.6 Overige beschermde soorten	12
6. CONCLUSIE EN VERVOLG.....	13
6.1 Beschermde natuurwaarden.....	13
6.2 Vervolgstappen en aandachtspunten.....	14

LITERATUURLIJST

BIJLAGEN

1. INLEIDING

In april 2011 is in opdracht van de gemeente Hengelo een verkennend onderzoek ('Quickscan') uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet voor de projectlocatie Weusthag in Hengelo (figuur 1). Het onderzoek is noodzakelijk in verband met de voorgenomen herinrichtingsmaatregelen deels voortkomend uit de 'Natuurvisie Het Weusthag, park van verbinding' (*Gemeente Hengelo / KNNV, maart 2011*), deels naar aanleiding van enkele recreatieve initiatieven.

Met dit onderzoek wordt de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied onderzocht. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkelingen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van het terrein en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde dier- en plantensoorten. Veel informatie is ontleend uit de Natuurvisie (*Gemeente Hengelo / KNNV, maart 2011*) en het uitgebreide natuuronderzoek uit 2005 (*BRO, januari 2006*).

2. SITUATIE EN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

2.1 Huidige situatie

Het Weusthag bestaat uit een waterrijk gebied aan weerszijden van de A1 en heeft een oppervlakte van zo'n 200 hectare. Figuur 1 geeft een overzicht van ligging van het gebied aan de noordzijde van Hengelo. Voor een weergave van de begrenzing van het projectgebied wordt verwezen naar bijlage 2.

Figuur 1. Ligging projectgebied aan de noordzijde van Hengelo (rode cirkel).

Het projectgebied is omsloten door de woonwijken Hengelose Es (aan de zuidzijde), Slangenbeek en Roershoek (noordzijde) en het bedrijventerrein Westermaat (westzijde). Door deze ontwikkelingen vormt het gebied nu een groene enclave binnen de bebouwde kom. Het Weusthag bestaat uit een parkachtig, half-open landschap met bossen, bomenrijen, graslanden,

beken en diverse waterplassen. In het gebied wordt drinkwater gewonnen. Het heeft een belangrijke recreatieve functie en er is sprake van (relatief) hoge natuurwaarden.

2.2 Voorgenomen ontwikkelingen

Om de recreatieve functie van het Weusthag met behoud van landschappelijke en natuurwaarden te versterken, zijn een aantal plannen ontwikkeld en in gang gezet. Zo worden bestaande wandelpaden tot een netwerk geknoopt. In samenhang hiermee worden beken natuurlijker heringericht (zie bijlage 2). Gekoppeld aan beken en paden worden (natuur)speelplaatsen gerealiseerd. Als uitwerking van de Natuurvisie Weusthag van gemeente en KNNV worden natuurprojecten als poelen en een oeverwaluwand gerealiseerd (zie bijlage 3). De bestaande schaatsbaan wordt een verhard skeelercircuit. De kaartbeelden in de bijlagen 2 en 3 vormen het uitgangspunt voor dit verkennende onderzoek.

In het gebied worden een aantal nieuwe wandel-, fiets- en ruitersporen aangelegd. De paden volgen grotendeels de huidige padenstructuur. Op plaatsen waar sprake is van een nieuw pad worden de paden gerealiseerd door en langs intensief beheerde landbouwpercelen. Uitgangspunt is daarbij dat bestaande groenstructuren zoveel mogelijk blijven gehandhaafd en dat oude bomen etc. worden ontzien. Aangenomen wordt dat in de verlichting van het gebied geen structurele zaken worden gewijzigd, bijvoorbeeld door het aanbrengen van straatverlichting. Wel zullen in het gebied een aantal waterlopen worden omgevormd tot beken voorzien van bochten en natuurvriendelijke oevers. De beken / waterlopen in het gebied ten noorden van de A1 worden grotendeels nieuw gegraven. In het Weusthag is verder voorzien in de aanleg van een aantal voorzieningen in de vorm van natuurspeelplekken, poelen en aanplant van nieuw bos en bomen. De huidige schaatsbaan wordt mogelijk verhard. De aanleg van de uitkijkheuvels langs de A1 en de vleermuisbunkers gaat voorlopig nog niet door.

3. NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet

definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Er is geen sprake van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet ter plaatse of in de nabijheid van het plangebied (www.synbiosys.alterra.nl). Verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

3.3 Omgevingsvisie Overijssel

De Nota Ruimte bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen voor de komende decennia. Op 27 februari 2006 is de Nota Ruimte formeel in werking getreden. De Nota Ruimte is in de provincie Overijssel doorvertaald in de Omgevingsvisie Overijssel 2009. Deze Omgevingsvisie is een integrale visie die het voorheen geldende Streekplan Overijssel 2000+, het

Verkeer- en vervoerplan, het Waterhuishoudingsplan en het Milieubeleidsplan samen brengt in één document. Hiermee is de Omgevingsvisie het integrale provinciale beleidsplan voor de fysieke leefomgeving van Overijssel. Het is op 1 juli 2009 vastgesteld door Provinciale Staten en op 1 september 2009 in werking getreden. De Omgevingsvisie is doorvertaald in de Omgevingsverordening. De Omgevingsverordening geeft regels met betrekking tot ruimtelijke ordening, milieu (bescherming van grondwater en bodem), water en verkeer.

In de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening wordt de ligging en begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) weergegeven. Daarnaast wordt ook de ligging van belangrijke natuur buiten de EHS weergegeven, bijvoorbeeld de weidevogel- en ganzengebieden.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust. Dat betekent dat er geen ruimte is voor ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstelling van de EHS, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waar niet op een andere manier kan worden voldaan. Daarbij worden de zogenaamde EHS-spelregels gehanteerd: herbegrenzing van de EHS, saldering van negatieve effecten en toepassing van het compensatiebeginsel. Het 'nee, tenzij'-principe en de overige spelregels zijn verankerd in de provinciale Omgevingsverordening.

Ook voor weidevogelbeheer- en ganzengebieden geldt dat aantasting alleen is toegestaan als er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waarin niet op een andere manier kan worden voorzien. De ingrepen dienen vervolgens voldoende te worden gecompenseerd.

Het plangebied Weusthag maakt geen onderdeel uit van de EHS (www.gisopenbaar.overijssel.nl). Een verdere toetsing is derhalve niet aan de orde.

Foto's 1 t/m 3. Impressie van het plangebied.

4. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;
- Het rapport 'Natuuronderzoek in 7 gebieden in het buitengebied van de gemeente Hengelo (BRO, januari 2006);
- Het rapport 'Natuurvisie Het Weusthag – park van verbinding' (gemeente Hengelo / KNNV, maart 2011).

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is op 5 april 2011 (overdag) door G. Lubbers, ecologisch adviseur bij Eelerwoude, uitgevoerd tijdens gunstige weersomstandigheden. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd. Opgemerkt moet worden dat de mogelijkheden tot het waarnemen van beschermde soorten, door het vroege tijdstip in het voorjaar, beperkt waren.

5. BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Flora

Voorkomen en functie

De flora binnen het plangebied bestaat vooral uit algemene, niet beschermde soorten. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De mogelijkheden om soorten waar te nemen waren echter ook beperkt vanwege het tijdstip van het veldbezoek vroeg in het voorjaar. Extra aandacht is besteed aan de mogelijke aanwezigheid van slanke sleutelbloem in de beekoevers. Een aantal beken vormen namelijk een potentieel geschikte groeiplaats en de soort is in april al goed te herkennen. Er zijn geen sleutelbloemen aangetroffen.

Tijdens het uitgebreide flora- en faunaonderzoek in 2005 zijn in een ruimer begrensde onderzoeksgebied in totaal zes beschermde soorten vastgesteld (BRO, 2006). Het gaat om brede wespenorchis, gewone dotterbloem, gewone vogelmelk en kleine maagdenpalm (alleen tabel 1 Flora- en faunawet) en grote keverorchis en rietorchis (beiden tabel 2 Flora- en faunawet). Genoemde soorten, met uitzondering van rietorchis, komen voor binnen het plangebied waar ontwikkelingen zijn voorzien. De groeiplaatsen van gewone dotterbloem en gewone vogelmelk zijn beperkt tot één groeiplaats, beiden in de omgeving van de Houtmaat. De brede wespenorchis groeit in bosranden en bermen verspreid door het plangebied. De kleine maagdenpalm komt veel voor in het bos bij de Houtmaat. De groeiplaats van grote keverorchis betreft slechts één exemplaar in een bosje op de Houtmaat.

In totaal zijn in 2005 in een ruimer begrensde onderzoeksgebied in totaal 377 plantensoorten aangetroffen, waaronder zes soorten van de Rode Lijst¹. Het gaat om akkerandoorn (kwetsbaar), bleke zegge (kwetsbaar), dubbelloof (gevoelig), grote keverorchis (kwetsbaar) en slofhak (gevoelig). Alleen dubbelloof en grote keverorchis zijn aangetroffen binnen het plangebied. Dubbelloof komt verspreid voor in be-

schaduwde sloot- en greppelkanten. Grote keverorchis is al eerder besproken.

¹Rode lijsten zijn voor verschillende soorten planten en dieren opgesteld en geven een overzicht van soorten die op landelijke schaal verdwenen zijn, sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam en daardoor bedreigd en kwetsbaar zijn. Ze dienen als graadmeter bij het natuur- en landschapsbeleid en veel soorten zijn inmiddels opgenomen als beschermde soort in de Flora- en faunawet. De Rode Lijst heeft geen wettelijk bindende status.

Effecten en ontheffing

De voorgenomen ontwikkelingen hebben naar verwachting een zeer beperkt effect op beschermde planten door verlies van groeiplaatsen. De in het kaartbeeld in bijlage 2 geprojecteerde nieuwe wandel- en fietspaden kruisen op enkele plaatsen mogelijk groeiplaatsen van de vijf in het gebied aangetroffen beschermde plantensoorten. In de omgeving van de groeiplaats van gewone dotterbloem wordt een natuurspeelplek ontwikkeld.

Voor de licht beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Schadebeperkende maatregelen, zoals het markeren en verplanten van exemplaren zijn in principe niet noodzakelijk. Dit is wel noodzakelijk indien de groeiplaats van

Foto 4. Bosanemoon op beekoever binnen plangebied.

grote keverorchis (nabij het viaduct over de A1) aangetast zou worden. De ontwikkelingen lijken op flinke afstand van de groeiplaats plaats te vinden. Alertheid blijft geboden, omdat de soort mogelijk op meer plaatsen in deze omgeving aanwezig is.

Door de groeiplaatsen te markeren en aanwezige planten eventueel te verplanten, kunnen negatieve effecten eenvoudig worden voorkomen. Met betrekking tot de groeiplaats van gewone dotterbloem vraagt de ontwikkeling van de natuurspeelplek hier mogelijk om aanvullende (inrichtings)maatregelen (b.v. uitrasteren in verband met mogelijke betreding).

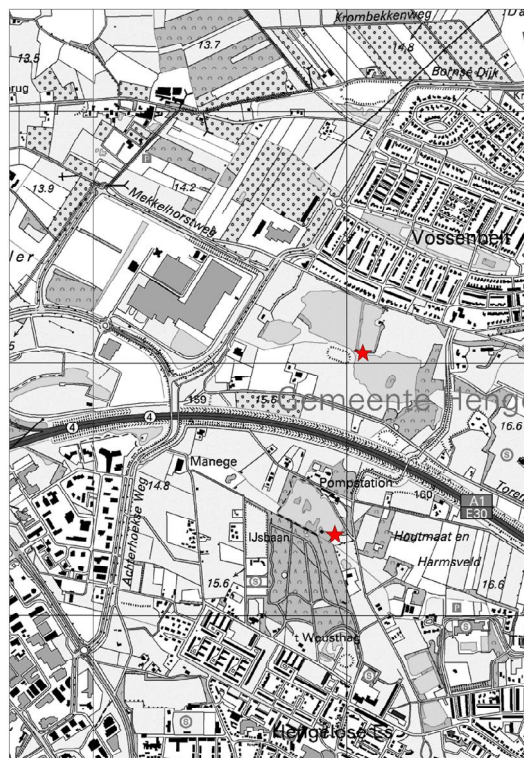
5.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Tijdens het veldbezoek zijn konijn en haas waargenomen en zijn sporen aangetroffen van mol en bosmuis.

Het veldonderzoek in 2005 resulteerde in de waarneming van 13 soorten, waaronder de matig beschermde eekhoorn en steenmarter (beiden tabel 2 Flora- en faunawet). Strikt beschermde soorten zijn toen niet aangetroffen.

Gelet op de aanwezige terreintypen en de ligging van het gebied omgeven door bebouwing, is het niet waarschijnlijk dat in het gebied strikt beschermde soorten zoals boommarter, das en bever voorkomen. Er zijn van deze soorten ook geen waarnemingen bekend in de recent verschenen Werkatlas Zoogdieren van Overijssel (Hoekstra et al., 2010). Aanwezigheid van de strikt beschermde veldspitsmuis wordt niet waarschijnlijk geacht omdat het Weusthag buiten het bekende verspreidingsgebied van de soort ligt, en er uit diverse veldonderzoeken rond Hengelo en Enschede geen nieuwe waarnemingen van de soort in Hengelo bekend zijn geworden. Anders ligt dit voor de waterspitsmuis. De soort is in 2010 aangetroffen in een vergelijkbaar biotoop met waterplassen in de omgeving van Vliegveld Twente in Enschede (Eelerwoude, in prep., 2011). Tijdens het onderzoek in het Weusthag in 2005 is er geen gericht muizenonderzoek uitgevoerd met behulp van lifetraps (de gangbare methode voor veldonderzoek naar muizen). Afwezigheid van de soort kan niet op voorhand worden uit-ge

Figuur 2. Ligging potentieel biotoop voor verblijfplaatsen van steenmarter bij waterplassen (rode ster).

sloten omdat geschikt biotoop in de vorm van waterplassen, ruigten en natte graslanden, in principe wel aanwezig is.

Samengevat wordt geconcludeerd dat van de groep van grondgebonden zoogdieren met name (verblijfplaatsen van) licht beschermde soorten in het Weusthag voorkomen. Daarnaast kunnen verblijfplaatsen van eekhoorn en steenmarter en mogelijk ook van de strikt beschermde waterspitsmuis (tabel 3 Flora- en faunawet) in het gebied voorkomen.

Effecten en ontheffing

De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot een betere ontsluiting van het gebied en daarmee naar verwachting een hogere gebruiksdruk en mogelijk meer verstoring. De effecten op beschermde, grondgebonden soorten zijn naar verwachting zeer beperkt omdat de nieuwe ontsluiting grotendeels het huidige wegen- en padennet volgt, dan wel door en langs intensief agrarisch gebied loopt dat geen geschikt biotoop vormt voor kritische

en strikt beschermde soorten. Wel kunnen bij de planrealisatie mogelijk verblijfplaatsen van licht beschermde soorten verloren gaan, maar hiervoor geldt een vrijstelling in geval van ruimtelijke ingrepen.

Eekhoorn

De eekhoorn is in 2005 in kleine aantallen in het gebied aangetroffen. Er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten aangetroffen binnen de tracés van de nieuwe wegen, paden en voorzieningen. Aanwezigheid van nesten is echter niet met zekerheid uit te sluiten, omdat eekhoorn regelmatig nieuwe nesten bouwen of bewonen. Zorgvuldigheid bij de uitvoering van werkzaamheden, door bomen voortijdig visueel te inspecteren op eekhoornnesten, is daarom geboden. Het aanvragen van een ontheffing is met deze maatregel niet noodzakelijk.

Steenmarter

Het is waarschijnlijk dat in het Weusthag een populatie van steenmarter aanwezig is. Verblijfplaatsen van steenmarter bevinden zich zowel in gebouwen als in boomholten, takkenhopen, ruigten etc. Hoewel er geen verblijfplaatsen van steenmarter zijn vastgesteld, kunnen er met name in de (niet toegankelijke en dus niet door ons gecontroleerde) ruigten langs de waterplassen verblijfplaatsen aanwezig zijn (figuur 2). Indien hier verblijfplaatsen worden aangetroffen vraagt dit om maatregelen, door versturende werkzaamheden uit te voeren buiten de kraamperiode (buiten de periode van maart tot en met juli) en in de omgeving tijdig alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. Als negatieve effecten op de verblijfplaats en de aanwezige dieren op deze wijze kunnen worden voorkomen is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk.

Waterspitsmuis

In de omgeving van de waterplassen kan de waterspitsmuis voorkomen. Verblijfplaatsen bevinden zich bij deze soort in holen en gangen in de oeverzone. Verwacht wordt dat met de aanleg van de nieuwe voorzieningen de oevers van de waterplassen onaangetast aanwezig blijven. Van negatieve effecten op het leefgebied of de verblijfplaatsen is in die situatie geen sprake. Door versturende werkzaamheden uit te voeren buiten het meest kwetsbare voortplantingsseizoen (dat loopt van april tot september), kunnen eventuele negatieve effecten

worden voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

5.3 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het gebied is het voorkomen van bekend van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en laatvlieger (BRO, 2006). Er zijn tijdens dit onderzoek geen verblijfplaatsen bekend geworden. In de Werkatlas wordt aanvullend melding gemaakt van meervleermuis en rosse vleermuis in het gebied (Hoekstra et al., 2010).

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor het aantasten of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (baltsplaatsen, kraamverblijven, zomer- en winterverblijven), belangrijk foerageergebied en vliegroutes is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.

Verblijfplaatsen

Hoewel tijdens het uitgebreide onderzoek in 2005 geen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn vastgesteld is het aannemelijk dat binnen het plangebied toch verblijfplaatsen voorkomen. Met de voorgenomen ontwikkelingen worden geen gebouwen gesloopt. Van negatieve effecten op gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger is geen sprake. Voor boombewonende soorten zoals watervleermuis en rosse vleermuis zijn binnen het plangebied veel potentieel geschikte bomen met holten aanwezig. De beplanting binnen de tracés waar nieuwe paden zijn geprojecteerd is over het algemeen te jong om holten te bevatten die dienst zouden kunnen doen als vleermuisverblijf. Op enkele plaatsen is wat oudere beplanting aanwezig, maar hierin zijn tijdens het veldbezoek geen holten vastgesteld. Daarbij komt dat er vanuit wordt gegaan dat oude beplanting zoveel mogelijk wordt gespaard en ingepast in de nieuwe situatie. Het is noodzakelijk om, indien een potentieel geschikte oude boom met holten toch gekapt moet worden, een nadere inspectie met behulp van een boomcamera uit te laten

voeren. Het aanvragen van een ontheffing wordt vooralsnog niet noodzakelijk geacht.

Vliegroutes en foerageergebied

Binnen het plangebied zijn een groot aantal lijnvormige beplantingen aanwezig die een functie kunnen hebben als vliegroute voor vleermuizen. Op diverse plaatsen is foerageergebied aanwezig in de vorm van bosranden, bomen(rijen) en waterplassen. De voorgenomen ingrepen zijn beperkt van omvang en volgen grotendeels reeds bestaande wegen, paden en waterlopen. Kap van beplanting wordt beperkt tot een minimum en op een aantal locaties worden juist nieuwe bomen en bouselementen aangeplant. Negatieve effecten op belangrijke vliegroutes of op foerageergebied worden niet verwacht. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

5.4 Vogels

Voorkomen en functie

Tijdens het veldbezoek zijn diverse algemene en minder algemene broedvogelsoorten waargenomen. Het gaat met name om bos- en watergebonden soorten als vink, roodborst, winterkoning, merel, boomklever, boomkruiper, meerkoet en wilde eend. Op enkele plaatsen zijn minder algemene soorten als groene specht en appelvink aangetroffen. Aan de oostkant van het bos bij de Houtmaat is een roekenkolonie aanwezig, hier werden tijdens het veldbezoek een vijftigtal nesten geteld. De kolonie ligt buiten de zone waar ontwikkelingen plaatsvinden. Op en rond de waterplassen is met name de aanwezigheid van een grote groep brandganzen opvallend (foto 5). Rond de waterplas ten zuiden van de A1 zijn diverse broedparen aanwezig. Een groep van een 50-tal brandganzen houdt zich op rond de plassen ten noorden van de A1. Hier zijn ook enkele (broed)paren van tamme gans / soepgans aangetroffen en een alarmerende rietgans, waarvan vermoedelijk een broedende gans in de omgeving aanwezig is. Op en rond de plassen vloog een groep van 250 boerenzwaluwen rond, korte tijd foeragerend in het gebied op doorreis naar hun broedbestemming. Op de plas waren verder algemene soorten als meerkoet, waterhoen en fuut aanwezig en enkele kleine groepjes kuifeenden. De aandacht tijdens het veldbezoek ging vooral uit naar de

Foto 5. Brandganzen rond de waterplassen ten noorden van de A1.

mogelijke aanwezigheid van nestlocaties van ijsvogel in steilranden, grote gele kwikstaart onder bruggen en duikers en nestlocaties van roofvogels en uilen (zgn. 'jaarrond-soorten'). Geen van deze soorten zijn tijdens het veldbezoek aangetroffen. Ook zijn er geen nesten van roofvogels en uilen waargenomen.

In 2005 zijn in het gebied 21 (plaatselijk) minder algemene broedvogelsoorten aangetroffen. Het gaat om boerenzwaluw, boomklever, bosuil, brandgans, buizerd, fuut, gekraagde roodstaart, grasmus, groene specht, huismus, ijsvogel, kievit, kleine karekiet, kuifeend, matkop, nijlgans, patrijs, scholekster, spotvogel, steenuil en torenvalk. Van deze soorten worden buizerd, huismus en steenuil beschouwd als soorten die jaarrond gebruik maken van hun nestplaatsen.

Buiten de broedtijd zijn met name de waterplassen in het gebied van belang voor overwinterende en doortrekkende watervogels. Het gaat om soorten als aalscholver, kokmeeuw, kuifeend, meerkoet, wilde eend en soepgans (tamme gans). De aangetroffen aantallen variëren van enkele tientallen tot maximaal enkele honderden vogels.

Effecten en ontheffing

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werk-

zaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. De genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Jaarrond-soorten

Er zijn een aantal vogelsoorten die jaarrond van hun nestplaatsen gebruik maken en waarbij verstoring door te werken buiten het broedseizoen niet kan worden voorkomen. In principe is voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk tenzij verstoring kan worden voorkomen en tijdig wordt voorzien in bijvoorbeeld alternatieve nestlocaties.

In het gebied zijn in 2005 drie jaarrond-soorten vastgesteld; buizerd, huismus en steenuil. De huismus is een typische gebouwbewonende soort. Negatieve effecten op verblijfplaatsen worden uitgesloten omdat er geen bebouwing wordt gesloopt en de ontwikkelingen op enige afstand van de bekende nestlocaties plaatsvinden. Van aantasting van het leefgebied is ook geen sprake.

De nestlocatie van de buizerd in 2005 ligt centraal in een bosperceel waar geen ontwikkelingen zijn voorzien. Er zijn tijdens het veldbezoek in april 2011 geen nieuwe nestlocaties binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aangetroffen. Van verstoring is daarom naar verwachting geen sprake. Een deel van de maatregelen zal leiden tot meer biotoopvariatie en daarmee tot een verbetering van het leefgebied van de buizerd. Extra verstoring of verlies van leefgebied wordt niet verwacht omdat gebruik wordt gemaakt van bestaande wegen en paden in het gebied en het open karakter van het gebied gehandhaafd blijft.

De steenuil is in 2005 aangetroffen rond de plassen ten noorden van de A1. De nestlocatie is geprojecteerd binnen het tracé van een nieuw fietspad en een nieuw te graven beek. Onduidelijk is of de weergegeven locatie ook daadwerkelijk de nestlocatie was. De uilen moeten dan gebroed hebben in een boomholte of in een nestkast. Tijdens het veldbezoek is de locatie niet bezocht omdat deze niet toegankelijk was. Een nadere inspectie is noodzakelijk om een beeld te krijgen of de soort hier op dit moment ook nog een verblijfplaats heeft. Het

leefgebied van de steenuil bestaat uit een kleinschalig landschap met veel opgaand groen afgewisseld met bij voorkeur door vee begraasde graslanden. Gelet op de voorgenomen ontwikkelingen hier (aanleg fietspad, aanleg nieuwe beek) worden er geen negatieve effecten voorzien op het leefgebied van de soort. Veel is echter afhankelijk of de soort nog in het gebied voorkomt en de exacte nestlocatie. Nader onderzoek is noodzakelijk om hier een beeld van te krijgen en te komen tot een afdoende effectenbeoordeling. De vraag of voor de steenuil een ontheffing moet worden aangevraagd kan op dit moment onvoldoende worden beantwoord. Voor buizerd en huismus is geen ontheffing noodzakelijk.

Overige vogelsoorten

Zoals aangegeven in de inleiding van deze paragraaf kan verstoring van broedvogels in veel situaties worden voorkomen door werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. In dat kader is het noodzakelijk om rekening te houden met vroeg broedende ganzen in het gebied. Door een milde winter starten deze soorten soms al vanaf half februari met het nestelen. De ganzen broeden bij voorkeur in ruigten en bosjes in de omgeving van de waterplassen. Met name op de locaties waar nieuwe fiets- en wandelpaden zijn geprojecteerd vraagt dit om extra maatregelen, bijvoorbeeld door ruigten in het najaar/winter te maaien waardoor ze ongeschikt zijn als broedlocatie.

Verwacht wordt dat de voorgenomen plannen een overwegend positief effect hebben op broedvogels doordat meer biotoopvariatie ontstaat. Bouselementen, graslanden etc. blijven gehandhaafd en fiets- en wandelpaden volgen grotendeels de bestaande padenstructuur. Hoewel moeilijk om op voorhand te beoordelen heeft een mogelijke toename van de recreatiedruk naar verwachting weinig tot geen effecten op de broedvogelbevolking. In het gebied blijven voldoende niet ontsloten gebiedsdelen aanwezig, waar vogels de nodige rust en ruimte kunnen vinden. Bovendien zijn de vastgestelde soorten niet bijzonder kritisch ten aanzien van verstoring. Het aanvragen van een ontheffing voor de groep van niet jaarrond-vogelsoorten wordt niet noodzakelijk geacht.

5.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde amfibieën, reptielen of vissen waargenomen. Opgemerkt moet worden dat de periode voor het waarnemen van soorten (voor met name amfibieën en reptielen) en de manier van waarnemen (met name bij vissen) ook weinig geschikt is om soorten waar te kunnen nemen. Het veldbezoek heeft zich daarom vooral gericht op biotopenonderzoek.

Minder algemene en strikt beschermde soorten zoals kamsalamander en poelkikker worden niet in het gebied verwacht. De waterelementen in het gebied bestaan uit grootschalige en visrijke plassen met een over het algemeen slecht ontwikkelde oeverzone. De beken en sloten in het gebied zijn in beperkte mate watervoerend en zijn ongeschikt voor beschermde vissoorten als kleine en grote modderkruiper. Ook zijn geen waarnemingen van deze soorten uit het gebied bekend in het verleden. De beschermde reptielen levenbarende hagedis en hazelworm kunnen in het gebied aanwezig zijn. Geschikt leefgebied is met name voor de hazelworm aanwezig in de vorm van vochtige bossen met een dikke strooisellaag. Waarnemingen van beide soorten ontbreken echter, ondanks diverse intensieve natuuronderzoeken die in het gebied zijn uitgevoerd. Aangenomen moet worden dat beide soorten niet (meer) in het Weusthag voorkomen. Dat geldt ook voor de ringslang, hoewel de waterplassen met een meer natuurvriendelijke inrichting wel weer een geschikt leefgebied zouden kunnen gaan vormen.

Tijdens het veldonderzoek in 2005 zijn in het gebied drie soorten amfibieën waargenomen; bruine kikker, bastaardkikker (middelste groene kikker) en gewone pad. Reptielen en beschermde vissen zijn niet aangetroffen. Het Weusthagbos is een belangrijke overwinteringslocatie voor amfibieën van waaruit in het voorjaar een sterke paddentrek in noordwestelijke en zuidoostelijke richting plaatsvindt.

Effecten en ontheffing

De ontwikkelingen leiden naar verwachting nauwelijks tot verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Met de aanleg van nieuwe poelen en natuurvriendelijke oevers ontstaat juist

nieuw leefgebied. Van negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten is geen sprake. Het gaat om algemene soorten (tabel 1 Flora- en faunawet) waarvoor een vrijstelling geldt van de ontheffingsverplichting. Een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde. Strikt(er) beschermde soorten worden hier door het ontbreken van geschikt leefgebied niet verwacht.

Aandachtspunt zijn wel de paddentrekroutes. In de Natuurvisie wordt aangegeven dat voorzieningen (paddentunnels) noodzakelijk zijn onder de Landmansweg, Houtmaatweg en Torenlaan om onnodige verkeerssterfte in het voorjaar te voorkomen.

5.6 Overige beschermde soorten

Voorkomen en functie

Er zijn binnen het plangebied geen andere beschermde soorten (voornamelijk dagvlinders, libellen, kevers) aangetroffen, dan wel te verwachten. Geschikt biotoop voor deze soorten ontbreekt, met uitzondering van een drietal mierensoorten (zwartrugbosmier, kale en behaarde rode bosmier). Er zijn geen nesthopen aangetroffen binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ontwikkelingen.

Effecten en ontheffing

Genoemde mierensoorten genieten een lichte bescherming en zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Er zijn geen verblijfplaatsen (nesthopen) aangetroffen. Van negatieve effecten is dan ook geen sprake. Een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Beschermde natuurwaarden

Op basis van deze quickscan worden geen effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied en/of Ecologische Hoofdstructuur) verwacht. Een toetsing in het kader van deze natuurwetgeving en –beleid is derhalve niet noodzakelijk geacht. Beschermde (Flora- en faunawet) soorten worden wel verwacht.

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat het onderzoeksgebied een potentieel leefgebied vormt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een eenmalig veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels en zoogdieren (met name waterspitsmuis, steenmarter en vleermuizen).

De voorgenomen ontwikkelingen hebben naar verwachting vooral een positief effect op beschermde soorten door de aanleg van natuurvriendelijke oevers, hermeandering van beken en de aanleg van poelen.

Licht beschermde soorten zijn niet ontheffingsplichtig

De voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot een (tijdelijke) verstoring en vernieling van geschikt leefgebied van een aantal algemeen voorkomende, licht beschermde soorten (tabel 1-soorten). Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie 'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen'. Wel geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten niet aan de orde.

Bij vogels met name broedlocaties beschermd

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of

verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden.

Jaarrond-broedvogels; steenuil vraagt om nader onderzoek

Van de groep van jaarrond-broedvogels is alleen van de steenuil onduidelijk of de nestlocatie zich bevindt binnen de invloedssfeer van de voorgenomen plannen. Nader onderzoek moet duidelijkheid geven of er sprake is van mogelijke negatieve effecten en of er compenserende of een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

Zorgvuldigheid bij de uitvoering op de groep van matig beschermde soorten

Van de groep van matig beschermde soorten (tabel 2 Flora- en faunawet) komen in het gebied de grote keverorchis, rietorchis en eekhoorn voor. Ook de aanwezigheid van de steenmarter is waarschijnlijk. Negatieve effecten op deze soorten worden niet verwacht omdat de groeiplaatsen en verblijfplaatsen zich buiten de invloedssfeer van de voorgenomen ontwikkelingen bevinden. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten (vooralsnog) niet aan de orde. De mogelijke aanwezigheid van deze soorten vraagt om de nodige zorgvuldigheid bij de uitvoering van verstorende werkzaamheden. In paragraaf 6.2 wordt hier nader op ingegaan.

Strikt beschermde soorten

In de omgeving van de waterplassen kan de strikt beschermde waterspitsmuis voorkomen. Verder komen in het gebied een aantal strikt beschermde vleermuissoorten voor. Van negatieve effecten op verblijfplaatsen, dan wel op de functionele leefomgeving is geen sprake. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet aan de orde. Evenals bij de groep van matig beschermde soorten vraagt de mogelijke aanwezigheid van deze soorten om de nodige zorgvuldigheid bij de uitvoering van verstorende werkzaamheden (zie paragraaf 6.2).

6.2 Vervolgstappen en aandachtspunten

Nader onderzoek noodzakelijk naar steenuil

Een beperkt nader onderzoek is noodzakelijk naar de mogelijk aanwezige nestlocatie van steenuil (in 2005) binnen het tracé van een nieuw fietspad/beek aan de noordzijde van het plangebied. Voor een weergave van de locatie wordt verwezen naar figuur 7.3 op pagina 60 van het onderzoek door BRO. Indien een nestlocatie van steenuil aanwezig blijkt, kan dit vragen om compenserende en mitigerende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing.

Ontwikkeling van natuurspeelplek vraagt mogelijk om inrichtingsmaatregelen

De ontwikkeling van een natuurspeelplek net ten noordoosten van het Weusthagbos vraagt mogelijk om maatregelen met betrekking tot de inrichting. Dit in verband met de aanwezigheid van een kwetsbare vegetatie van dotterbloem. Nagegaan moet worden of de natuurspeelplek niet ten koste gaat van de groeiplaats of dat de vegetatie die kwetsbaar is voor betreding mogelijk moet worden uitgerasterd.

Aandachtspunten bij te kappen bomen

Aanvullend onderzoek is noodzakelijk indien bomen met potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen en/of eekhoorn gekapt worden. De tracés en vlakken waarbinnen de ruimtelijke ontwikkelingen gaan plaatsvinden zijn tijdens het veldbezoek in april 2011 gecontroleerd op de aanwezigheid van deze soorten of potentiële verblijfplaatsen in bomen. Hierbij zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld. Uitgangspunt bij de plannen is bovendien dat oude, opgaande beplanting zoveel mogelijk gehandhaafd blijft. Indien boomholten worden aangetroffen in te kappen bomen of mogelijke takkennesten van eekhoorn, dan dienen deze voorafgaand aan de kap gecontroleerd te worden met behulp van een boomcamera. Indien dieren worden aangetroffen kan planaanpassing noodzakelijk zijn en/of het aanvragen van een ontheffing.

Aandachtspunten bij werkzaamheden rond waterplassen

Bij werkzaamheden in en rond beselementen en ruigten rond de waterplassen dient men alert te zijn op de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van steenmarter en vroeg broedende ganzen. Indien deze soorten worden

aangetroffen kan dit vragen om planaanpassing en/of mitigerende en compenserende maatregelen.

Omdat in de oeverzones rond de waterplassen verblijfplaatsen van de strikt beschermde waterspitsmuis kunnen voorkomen, wordt geadviseerd om versturende werkzaamheden hier buiten de meest kwetsbare voortplantingsperiode uit te voeren. Uitvoering dient plaats te vinden in de periode van september tot en met maart.

Aandachtspunten bij werkzaamheden aan beken en sloten

Bij graafwerkzaamheden langs beken en sloten waarin vis aanwezig is wordt geadviseerd om deze werkzaamheden uit te voeren in periode van 15 juli tot 1 november. Dit is buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode voor vissen.

LITERATUURLIJST

- BRO, (januari 2006). Natuuronderzoek in 7 gebieden in het buitengebied van de gemeenten Hengelo. BRO, Vught.
- Eelerwoude, in prep., 2011. Onderzoek Flora- en faunawet Luchthaven Twente. Eelerwoude, Goor.
- Gemeente Hengelo / KNNV (maart 2011). Natuurvisie Het Weusthag – park van verbinding. Gemeente Hengelo, Hengelo.
- Hoekstra, B. et al., (2010). Werkatlas Zoogdieren van Overijssel. Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) Europese Natuur in Nederland, Habitattypen. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Koninklijke Vermande (1999-2009) Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 , 4 en 5, SDU Uitgeverij, Den Haag
- Provincie Overijssel (juli 2009). Omgevingsvisie Overijssel – visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (5 maart 2010) Zoogdierverseniging & Gegevensautoriteit Natuur 2010,. Vleermuisprotocol 2010.
- Weeda, E. J., R. Westra, C. Westra en T. Westra (1985) Nederlandse Oecologische flora; wilde planten en hun relaties 1-5. Utrecht: KNNV

www.zoogdieratlas.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.libellennet.nl

www.gisopenbaar.overijssel.nl

www.synbiosys.alterra.nl

BIJLAGE 1. FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde inheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.

- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2. KAART GEWENSTE SITUATIE
(bron: gemeente Hengelo, november 2010)

WEUSTHAG

Gewenste situatie

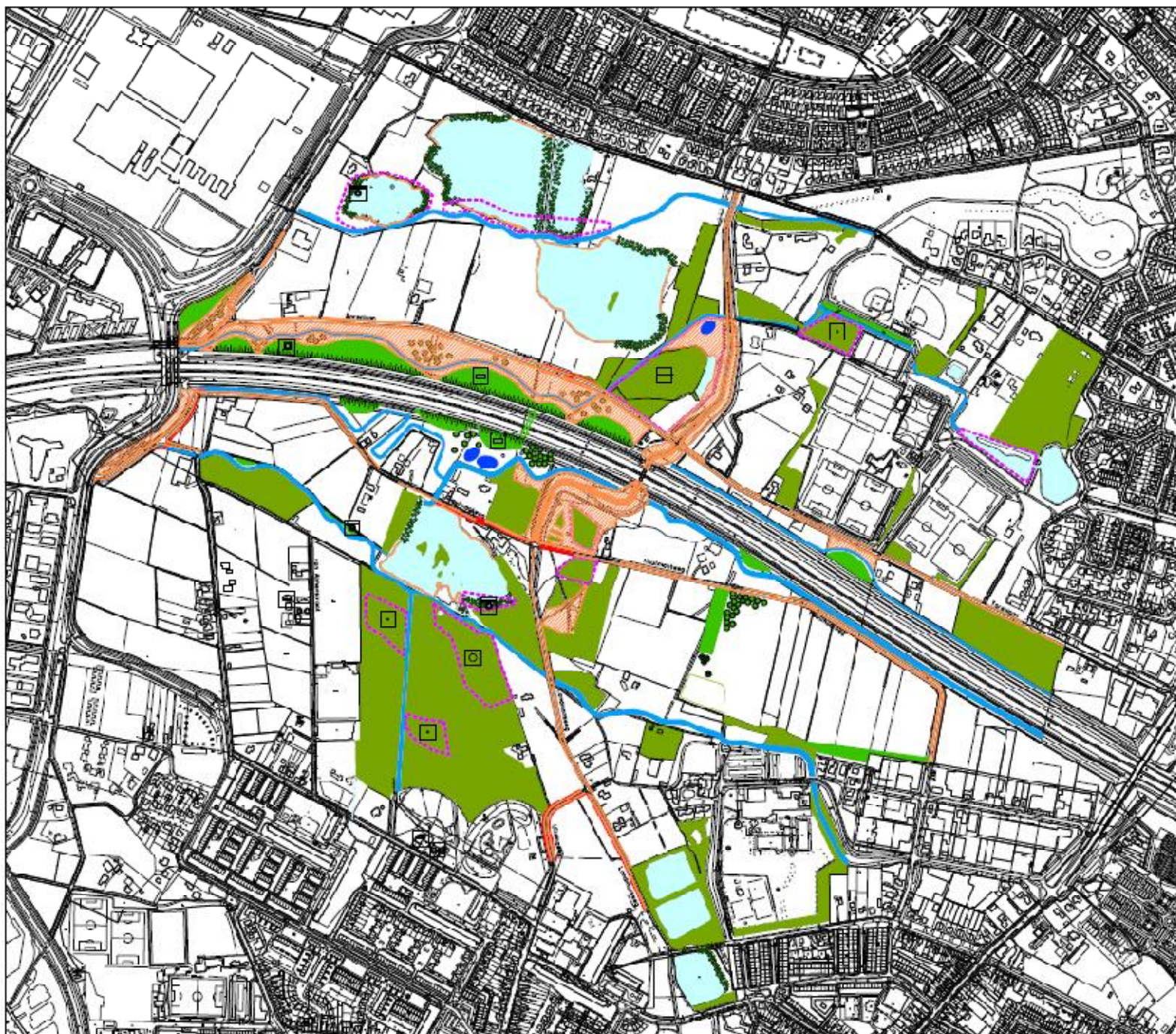
- Bestaand wandelpad
- Nieuw wandelpad
- Rolstoelroute
- Bestaand fietspad
- Nieuw fiets-/scootmobielpad
- Bestaand ruiterpad
- Nieuw ruiterpad
- Verbod ding kleispoor
- Onderdoorgang
- Loopbrug
- Heuvel
- Bos
- Bomen
- Deek
- Kikkerpoel
- Winterverblijf dieren
- IJsvogelward
- Natuurspeelplek
- Poortcr

	akt. Ploeglede en Economische Ontwikkelingen Project:	gemaakt op:	versie:	datum:
	Streekplan Weusthag	2014	1.0	10-10-2014
Oude naam:	WEUSTHAG	10-10-2014	1.0	10-10-2014
10-10-2014	10-10-2014	10-10-2014	1.0	10-10-2014
10-10-2014	10-10-2014	10-10-2014	1.0	10-10-2014

**BIJLAGE 3. VISIEKAART NATUURONTWIKKELING EN BE-
HEER** *(bron: gemeente Hengelo, november 2010)*

**VISIEKAART NATUURONTWIKKELING
EN -BEHEER WEUSTHAG HENGLO**

- Bestaand en te planten bos
 - Jorg en oud bos
 - Dicht en open bos
 - Struikranden en open plekken
 - Vruchtbare en nectarplanten
 - Takkerbossen en houtillen
 - Houtsoepel en steenhoek
 - Dood en stervend hout
 - Bestaande en te planten houtwal
 - Overstaanders
 - Gemengde struiker
 - Bestaande en te graven plas
 - Diep en ondiep water
 - Struik- en waterkoevers
 - Bestaande en te graven pool
 - Open water en moerashoek
 - Schraas gasland en boeje
 - (Plaatselijk) te verleggen beek
 - Borchten in beek
 - Flauwen en stels oevers
 - Overstromingsruimten
 - Beekbekkeldende boeje
 - Versnelingen en watervallen
 - Takken en stenen in de beek
 - Bestaande sloot
 - Vegetatieranden
 - Te verschromen bloemenveld
 - Maaiel afvoeren
 - Te verschromen bloemenborm
 - Maaiel afvoeren
- Commissie Hengelo

DERENPROGRAMMA

- - - Rustgebied dieren
- - - Lokale ecodrug of ecodukker
- Winterverblijf meermulzen
- Nestruilen (svogels)
- Vertilplaats steenmarters
- Eekhoornkast
- Uilenkast
- Spechtenkast
- (Gler)zwalmest
- Mussennest
- Gelo ding padden

	010 20000000 Weusthagpark	010 20000000 010 20000000 010 20000000
	010 20000000 Weusthagpark	010 20000000 010 20000000 010 20000000
010 20000000 Weusthagpark	010 20000000 010 20000000 010 20000000	010 20000000 010 20000000 010 20000000